

X kadencja

KANCELARIA SEJMU

Biuro Komisji Sejmowych

PEŁNY ZAPIS PRZEBIEGU POSIEDZENIA

■ **KOMISJI MNIEJSZOŚCI NARODOWYCH
I ETNICZNYCH**
(NR 42)
z dnia 17 grudnia 2025 r.

Pełny zapis przebiegu posiedzenia Komisji Mniejszości Narodowych i Etnicznych (nr 42)

17 grudnia 2025 r.

Komisja Mniejszości Narodowych i Etnicznych, obradująca pod przewodnictwem poseł **Wandy Nowickiej (Lewica)**, przewodniczącej Komisji, zrealizowała następujący porządek dzienny:

- rozpatrzenie informacji ministra spraw wewnętrznych i administracji na temat możliwości uznania społeczności greckiej w Polsce za mniejszość narodową i wpisania jej do ustawy z dnia 6 stycznia 2005 r. o mniejszościach narodowych i etnicznych oraz o języku regionalnym;
- dyskusja na temat podjęcia inicjatywy ustawodawczej w sprawie nowelizacji ustawy z dnia 6 stycznia 2005 r. o mniejszościach narodowych i etnicznych oraz o języku regionalnym (w zakresie uznania Greków za mniejszość narodową);
- sprawy bieżące.

W posiedzeniu udział wzięli: **Niki Kamba** ambasador Republiki Helleńskiej w Warszawie, **Tomasz Szymański** sekretarz stanu w Ministerstwie Spraw Wewnętrznych i Administracji wraz ze współpracownikami, **Małgorzata Krasuska** radca generalny w Departamencie Kształcenia Ogólnego Ministerstwa Edukacji Narodowej, **Michał Hrisulidis** przewodniczący Stowarzyszenia Greków w Polsce „Odysseas”, **Georgios Orfanos** przewodniczący zarządu Stowarzyszenia „Hellada” – Grecy w Polsce wraz ze współpracownikami, **Nikolaos Rusketos** prezes zarządu Stowarzyszenia Greków w Polsce „Delta”, **Jacek Słomion** prezes zarządu Fundacji Kaszuby, **prof. dr hab. Stefan Dudra** dyrektor Instytutu Nauk o Polityce i Administracji na Wydziale Nauk Społecznych Uniwersytetu Zielonogórskiego oraz **prof. dr hab. Mirosław Dymarski** kierownik Zakładu Historii Najnowszej i Ruchów Społecznych w Instytucie Politologii na Wydziale Nauk Społecznych Uniwersytetu Wrocławskiego.

W posiedzeniu wzięli udział pracownicy Kancelarii Sejmu: **Andrzej Kniaziowski** – z sekretariatu Komisji w Biurze Komisji Sejmowych oraz **Dorota Zielińska-Kozarów** – kierownik Sekretariatu Strony Mniejszościowej Komisji Wspólnej Rządu i Mniejszości Narodowych i Etnicznych.

Przewodnicząca poseł Wanda Nowicka (Lewica):

Dzień dobry państwu. Witam wszystkich bardzo serdecznie na 42. posiedzeniu Komisji Mniejszości Narodowych i Etnicznych. Z wielu powodów jest to posiedzenie wyjątkowe. Najmniej ważnym powodem jest to, że to ostatnie posiedzenie w tym roku. W porządku obrad mamy jednak punkty, które rzeczywiście są wyjątkowe, jeśli chodzi o funkcjonowanie naszej Komisji.

Proszę państwa, zacznę może od przedstawienia. Przede wszystkim bardzo serdecznie chciałabym powitać szczególnych gości. Po pierwsze, jest dzisiaj z nami Jej Ekscelencja ambasador Republiki Greckiej w Polsce pani Niki Kamba. Witamy serdecznie. Bardzo się cieszymy, że jest pani z nami. Tradycyjnie witamy również pana Tomasza Szymańskiego, ministra spraw wewnętrznych i administracji. Chciałabym również bardzo serdecznie powitać przedstawicieli mniejszości greckiej w Polsce, którzy są z nami zarówno zdalnie, jak i tutaj, na sali, a także przedstawicieli i przedstawicielki Polsko-Greckiej Grupy Parlamentarnej, zwłaszcza zaś pana przewodniczącego Kostusia. Jeszcze raz witam państwa bardzo serdecznie.

Przedstawiam porządek. Proszę państwa, dzisiaj pierwszym punktem obrad będzie rozpatrzenie informacji ministra spraw wewnętrznych i administracji na temat możliwości uznania społeczności greckiej w Polsce za mniejszość narodową oraz wpisania jej do ustawy z dnia 6 stycznia 2005 r. o mniejszościach narodowych i etnicznych oraz o języku regionalnym. Drugim punktem jest dyskusja na temat podjęcia inicjatywy ustawodawczej w sprawie nowelizacji tej ustawy w zakresie uznania Greków za mniejszość narodową. Jak sami państwo widzą, jest to bardzo ważny punkt. Gdyby nam się udało, byłaby to ogromna zmiana. Dodam jeszcze,

że nasz porządek dzienny chciałabym rozszerzyć o punkt obejmujący sprawy bieżące. Czy jest sprzeciw wobec tej propozycji? Nie słyszę. Czy są uwagi do zaproponowanego porządku dziennego? Nie słyszę, a zatem porządek dzienny uważam za przyjęty.

Proszę państwa, parę uwag na początku naszego posiedzenia. Po pierwsze, chciałabym odnotować, że ten rok – tak bym powiedziała – nie był w Polsce najgorszy dla mniejszości narodowych i etnicznych, bo udało nam się dwie bardzo ważne rzeczy. Pan minister będzie mógł oczywiście coś dodać, by to uzupełnić i wzmocnić. Jedną z nich jest wzmocnienie funkcjonowania mniejszości narodowych i etnicznych poprzez stworzenie ustawowej możliwości powołania sekretariatu, który będzie je wspierał, właśnie w polskim Sejmie. Jest z nami tutaj pani Dorota Zielińska, która prowadzi ten sekretariat, więc słowo ciałem się stało. Prezydent Duda podpisał tę ustawę. Tak więc tu mamy sukces.

Odnieśliśmy również drugi sukces, tym razem finansowy, bo pierwszy raz nasza Komisja wystąpiła w tym roku o zwiększenie środków na funkcjonowanie mniejszości narodowych i etnicznych. Udało nam się zwiększyć budżet na mniejszości o 3 mln zł. Nie ukrywam, że zawsze wolelibyśmy więcej, ale myślę, że naprawdę jest to też istotna zmiana.

Teraz już przechodzę – że tak powiem – do kwestii greckiej. Domyślam się, że zapoznali się państwo z opiniami. Widać, że Grecy od dawna są z nami. Jest to ważna część naszego społeczeństwa. Myślę, że rozpoczęcie tej dyskusji, która – mam nadzieję – z czasem doprowadzi do przyjęcia nowelizacji ustawy, byłoby nie tylko kolejnym sukcesem Komisji, ale przede wszystkim docenieniem i zintegrowaniem w jeszcze większym stopniu Greków, którzy od tak dawna żyją z nami w Polsce, a są bardzo istotną częścią naszego społeczeństwa.

Proszę państwa, poprosiłabym teraz pana ministra spraw wewnętrznych i administracji o przedstawienie stanowiska w tej sprawie. Co Ministerstwo Spraw Wewnętrznych i Administracji sądzi w sprawie uznania Greków za mniejszość zgodnie z ustawą? Bardzo proszę.

Sekretarz stanu w Ministerstwie Spraw Wewnętrznych i Administracji Tomasz Szymański:

Dziękuję bardzo.

Pani przewodnicząca, szanowni państwo, pozwolę sobie na kilka słów celem uzupełnienia, bo faktycznie jesteśmy w roku jubileuszowym, a więc dwudziestolecia ustawy o mniejszościach narodowych i etnicznych oraz o języku regionalnym. To również dwudziestolecie pierwszego posiedzenia Komisji Wspólnej Rządu i Mniejszości Narodowych i Etnicznych.

Faktycznie można odnotowywać stały progres w relacjach pomiędzy stroną rządową a stroną mniejszościową pod kątem jakości i zaangażowania we wzajemny kontakt oraz odbudowywania relacji. Oczywiście aspekt finansowy nie jest bez znaczenia, ponieważ od wielu lat poziom dofinansowania środkami publicznymi, które są skierowane na dotacje podmiotowe czy celowe dla organizacji mniejszościowych, z roku na rok systematycznie rośnie. Oprócz tych 3 mln zł, które wspólnymi siłami udało się pozyskać – a to nie było takie proste – jest jeszcze coś, o czym chciałbym powiedzieć. W samym ministerstwie na poczet budżetu dołożyliśmy 800 tys. zł. To jest niebagatelna kwota, która pozostaje do dyspozycji organizacji mniejszościowych. Oczywiście wiem, że potrzeby i oczekiwania są większe, natomiast od czegoś należy systematycznie zacząć.

Wydaje mi się, że nawet jubileuszowe spotkanie i odznaczenie przedstawicieli strony mniejszościowej medalami „Zasłużony Kulturze Gloria Artis” też miało swój wymiar, będący podsumowaniem wspólnych dwudziestu lat. Za tym idzie również konieczność poszukiwania rozwiązań systemowych i powołania wspólnego zespołu do opracowania nowych rozwiązań albo zmiany istniejącej ustawy, która ma już dwadzieścia lat. Jak państwo wiedzą, po tylu latach należy legiślację dostosowywać do oczekiwań i potrzeb, nawet z punktu widzenia potrzeb jakościowych, funkcjonalnych i technicznych, ale też wzajemnych oczekiwań.

Jeżeli państwo pozwolą, przejdę teraz do informacji, która jest tematem dzisiejszego posiedzenia. Od razu będę państwa prosił o zrozumienie sytuacji, bo o godzinie 11.00 w budynku MSWiA rozpoczyna się posiedzenie Komisji Wspólnej Rządu i Samorządu Terytorialnego, której jestem współprzewodniczącym, a tam również opiniujemy akty prawne dotyczące strony samorządowej. Po krótkim wystąpieniu będę więc musiał państwa opuścić, zostawiając panią dyrektorkę Kownacką.

Madam ambassador, this is a great moment for the Greek community in Poland. Mam nadzieję, że to wielki moment dla nas wszystkich, ponieważ przychodzi nam po raz kolejny, ale chyba już – mam nadzieję – w sposób ostateczny, poruszać temat spełnienia kryteriów dostępu do ustawy przez mniejszość grecką, liczącą w tej chwili kilka tysięcy osób, której funkcjonowanie

na ziemiach polskich jest udowodnione. Mamy więc spełnienie sześciu warunków, co wynika z opinii prawnych, które są w dyspozycji Komisji. Opinie zostały przygotowane w różnych latach, począwszy od 2021 r. Dysponujemy trzema opiniami – autorstwa panów profesorów Grzegorza Janusza, Antoniego Mironowicza i Stefana Dudry. W sposób jednoznaczny kwalifikowały one uznanie społeczności greckiej za mniejszość narodową w zakresie pięciu przesłanek, co do których były absolutnie zgodne, choć z jedną uwagą. Pan profesor Janusz nie do końca zgadzał się wówczas z długością przebywania Greków na ziemiach polskich. Natomiast pozostałe analizy, przytaczając kalendarz oraz konkretne dane historyczne i geograficzne, jednoznacznie wskazywały na wystąpienie i umiejscowienie czy ulokowanie mniejszości greckiej na tym terenie, na całe szczęście uznając związek przyczynowo-skutkowy za uzasadniony.

Dziękuję pani przewodniczącej i całej Komisji. Pamiętam nasze ostatnie spotkanie, kiedy mówiliśmy o konieczności przygotowania kolejnej, świeżej opinii przez autorytet w tej dziedzinie. Dziękuję za to, pani przewodnicząca, że taka opinia faktycznie się pokazała. To opinia profesora Dymarskiego z końcówki sierpnia 2025 r., która podtrzymuje i wzmacnia tezę co do sześciu przesłanek, które kwalifikują społeczność grecką do uznania jej za mniejszość narodową, oczywiście przywołując dowody na wystąpienie obecności Greków. Na pewno pani przewodnicząca bardziej szczegółowo omówi tę opinię, więc wspomnę tylko, jeśli państwo pozwolą, że mamy udokumentowane dowody licznej obecności Greków w Poznaniu, Kaliszu i Lublinie w XVI–XIX w., a także w Warszawie, Łodzi i Zgorzelcu. Sam Zgorzelec był już przywołany w poprzednich opiniach profesorów.

Szanowni państwo, żeby nie przedłużać, powiem, jaka jest konkluzja. Stojąc na straży zdefiniowanych w ustawie warunków, jakie muszą spełnić społeczności międzynarodowe celem uznania ich za mniejszość, co wynika z przepisów ustawy o mniejszościach narodowych i etnicznych oraz o języku regionalnym, przypominę, że jest tam wymienionych sześć przesłanek. Według opinii specjalistów, do których przychyliam się z ramienia resortu spraw wewnętrznych i administracji, warunki są spełnione. Rekomenduję, ażeby uznać społeczność grecką za mniejszość narodową i podjąć prace legislacyjne w zakresie tej ustawy. Byłoby to dużą przyjemnością, gdyby był to projekt komisyjny, bo wtedy to będzie miało odpowiedni wymiar i wydźwięk. Serdecznie dziękuję.

Przewodnicząca poseł Wanda Nowicka (Lewica):

Dziękuję, panie ministrze.

Może nie będę omawiała szczegółowo tej opinii, ponieważ wszyscy uczestnicy i uczestniczki naszego posiedzenia ją dostali, więc na pewno zapoznali się z tą opinią, tylko powiem o niej ogólnie. Pan profesor Dymarski jest chyba z nami online. Jest pan z nami, panie profesorze?

Kierownik Zakładu Historii Najnowszej i Ruchów Społecznych w Instytucie Politologii na Wydziale Nauk Społecznych Uniwersytetu Wrocławskiego prof. dr hab. Mirosław Dymarski:

Tak, jestem. Dzień dobry pani i państwu.

Przewodnicząca poseł Wanda Nowicka (Lewica):

Dzień dobry. Witam. Bardzo serdecznie dziękuję za tę opinię, która rzeczywiście rozszerzyła wiedzę Komisji na temat Greków w Polsce, jak długo są z nami i czym się zajmowali. Cieszymy się również z tego, że konkluzja jest taka, jakiej wielu z nas się spodziewało, że zgodnie z ustawą Grecy jak najbardziej powinni być uznani za mniejszość.

Może podniosę tylko dwie uwagi natury ogólnej, które pan profesor zawarł w opinii, bo mnóstwo jest tutaj szczegółów i bardzo dokładnych informacji o tym, od kiedy Grecy przebywali w przeróżnych miejscach i czym się zajmowali. Myślę, że warto zwrócić uwagę na fakt, że Grecy są taką mniejszością, którą trudno wsadzić do jednego worka, ponieważ zajmowali się – jak można powiedzieć – bardzo różnymi rzeczami, bo i handlem, i wojskowością. Mieszkali w wielu częściach Polski w różnym czasie, co wzmacnia fakt, że obecność i funkcjonowanie Greków w naszym społeczeństwie były bardzo głębokie.

Tym bardziej trzeba też podkreślić to, że odległość z Polski do Grecji – powiedziałabym – nie jest taka bliska. Większość naszych mniejszości etnicznych, z którymi mamy do czynienia, albo zawsze była na terenie Polski, albo pochodzi z krajów ościennych. Natomiast Grecy z jakichś powodów w Polsce byli, są i – mam nadzieję – będą. Myślę, że między naszymi krajami jest duża bliskość, bo mamy przecież i wspólnych bohaterów narodowych, więc czas najwyższy, żeby udało

nam się przeprowadzić zmianę ustawową i po prostu uznać Greków za mniejszość zgodnie z ustawą o mniejszościach narodowych i etnicznych oraz o języku regionalnym.

Proszę państwa, otwieram teraz dyskusję. Zachęcam wszystkich państwa do zabrania głosu. Pani dyrektor Kownacka w razie czego będzie odpowiadała. Mam nadzieję, że w razie potrzeby zabierze też głos pan profesor Dymarski. Bardzo proszę. Kto z państwa chciałby zabrać głos? Mam tutaj listę gości, ale proszę się przedstawiać do protokołu.

Przewodniczący zarządu Stowarzyszenia „Hellada” – Grecy w Polsce Georgios Orfanos:

Georgios Orfanos, przewodniczący Stowarzyszenia „Hellada” – Grecy w Polsce w siedzibą w Gdyni.

Wysoka Komisjo, pani przewodnicząca, w imieniu wszystkich stowarzyszeń chciałbym przede wszystkim bardzo podziękować za tę inicjatywę, która otwiera przed nami zdecydowanie większe horyzonty w zakresie naszej działalności oraz kultywowania kultury naszych rodziców i dziadków.

Tak jak powiedziałem na poprzednim spotkaniu, chcielibyśmy trochę zatrzyć – jak to się mówi – historyczny aspekt przybycia naszych rodziców do Polski, bo dzieci, które tu przyjechały, nie miały nic wspólnego z jakimiś systemowymi czy pogładowymi działaniami, a już w ogóle nasze pokolenie, ponieważ z seniorów został nam tylko jeden 94-latek, który przyjechał jako 14-letni chłopiec, więc trudno go posądzać o jakiekolwiek poglądy polityczne. Natomiast nasze pokolenie oraz pokolenia naszych dzieci i wnuków są już wychowane w Rzeczypospolitej, a bardzo nam zależy na tym, żeby nie zatarała się ich pamięć o naszych rodzicach i dziadkach oraz o kulturze greckiej, z którą – tak jak pani przewodnicząca ładnie wspomniała – jesteśmy bardzo związani i pod względem bohaterów narodowych, i kulturowo. Jednym z najbardziej ulubionych kierunków turystycznych Polaków jest właśnie Grecja.

Mam nadzieję, że jako przedstawiciele mniejszości zdaliśmy swój egzamin zarówno pod względem kulturalnym, czyli zespołów artystycznych, jak również pod względem gospodarczym, bo działa grupa przedsiębiorców, jak i pod względem naukowym, czyli profesorów, którzy funkcjonują i działają na terenie Rzeczypospolitej. Tyle z mojej strony. Jeszcze raz bardzo dziękuję za to spotkanie.

Przewodnicząca poseł Wanda Nowicka (Lewica):

Dziękuję bardzo. Czy ktoś z państwa chciałby zabrać głos. Bardzo proszę, pan przewodniczący Kostuś.

Poseł Tomasz Kostuś (KO) – spoza składu Komisji:

Bardzo dziękuję, pani przewodnicząca.

Chciałbym bardzo mocno podkreślić symboliczny wymiar długo oczekiwanej deklaracji pana ministra, nad którą długo pracowały zarówno Komisja, jak również bilateralna grupa współpracy polsko-greckiej. W szczególności chciałbym podziękować pani przewodniczącej za jej determinację, a także za jej pracę w wymiarze merytorycznym – mówię tutaj o Komisji Mniejszości Narodowych i Etnicznych – jak i w wymiarze dyplomacji parlamentarnej, by pogłębiać, rozszerzać i intensyfikować współpracę pomiędzy parlamentami Polski i Grecji, bo przecież dyplomacja parlamentarna była, jest i będzie ważnym uzupełnieniem dyplomacji zawodowej.

Nie bez znaczenia jest to, że ważna i długo oczekiwana deklaracja pana ministra, za którą dziękujemy, odbywa się w towarzystwie Jej Ekscelencji pani ambasador Grecji w Polsce i z udziałem przedstawicieli Greków, którzy mieszkają w Polsce. Mówię również o tych, którzy łączą się z nami zdalnie.

Deklaracja jest symboliczna, ponieważ pada w roku jubileuszowym, gdy obchodzimy rocznicę uchwalenia ustawy o mniejszościach. Trudno o lepszą laurkę niż właśnie taka kierunkowa decyzja, czyli rekomendacja ministra spraw wewnętrznych i administracji co do słuszności kierunku prac i przyjęcia nowelizacji ustawy czy też rozszerzenia jej o mniejszość grecką. Bez wątplenia uznanie Greków za mniejszość narodową, co raz jeszcze podkreślę, ma wymiar nie tylko prawny, ale również symboliczny.

To podkreślenie statusu grupy, która współtworzy polskie społeczeństwo, lecz także symbol pewnej sprawiedliwości historycznej. Grecy byli i są lojalnymi obywatelami Rzeczypospolitej Polskiej, którzy od lat wnoszą wkład w rozwój polskiej kultury i gospodarki, za co bardzo serdecznie dziękujemy.

Cieszę się również, że ostatnia przesłanka, która była do tej pory przeszkodą, została wyjaśniona, bo jest tutaj jasna interpretacja w tej sprawie, a mianowicie chodzi o kwestię

obecności Greków na ziemiach polskich. Choć największa fala przybyła po 1948 r., to obecność Greków datuje się od średniowiecza, co zostało potwierdzone stosownymi ekspertyzami, które jednoznacznie wyjaśniają wszystkie wątpliwości natury merytorycznej i ustawowej. Raz jeszcze dziękuję.

Przewodnicząca poseł Wanda Nowicka (Lewica):

Dziękuję, panie przewodniczący.

Głos zabierze teraz pan przewodniczący Jarosław Sellin. Bardzo proszę.

Poseł Jarosław Sellin (PiS):

Dziękuję bardzo.

Szanowni państwo, zwrócę uwagę, że żaden z posłów siedzących tutaj na sali, członków Komisji, nie ma takiego stażu, żeby sięgnąć swoją aktywnością do kadencji...

Poseł Tomasz Kostuś (KO) – spoza składu Komisji:

Przepraszam, bo jeszcze...

Poseł Jarosław Sellin (PiS):

Tak?

Poseł Tomasz Kostuś (KO) – spoza składu Komisji:

Miałem jeszcze podziękować panu ministrowi.

Poseł Jarosław Sellin (PiS):

Mogę mówić?

Poseł Tomasz Kostuś (KO) – spoza składu Komisji:

Tak. Przepraszam.

Poseł Jarosław Sellin (PiS):

Mówię o kadencji 2001–2005, kiedy pracowano nad ustawą o mniejszościach narodowych i etnicznych oraz o języku regionalnym. Nikt z nas nie był świadkiem argumentów, które wtedy padały na rzecz tego, jakie konkretne mniejszości, zarówno narodowe, jak i etniczne, powinny być wymienione w tej ustawie. Sensownie to jednak wtedy sformułowano, że narody z nami sąsiadujące mają prawo do statusu mniejszości narodowej, bo wszystkie są obecne na terenie Rzeczypospolitej od wieków, plus Żydzi, którzy mają swoje państwo odległe od nas, ale je mają, jak i Ormianie, którzy też mają swoje państwo, a również od wieków mieszkają na terenie Rzeczypospolitej.

Myślę, że jeżeli będziemy szukać dodatkowych argumentów, poza tymi sensownymi, o których czytamy w ekspertyzie pana profesora Mirosława Dymarskiego oraz trzech ekspertyzach przygotowanych przez MSWiA, to warto też odwoływać się do przykładu ormiańskiego. To jest historia nieco podobna, bo chodzi o ormiańskie i greckie kupiectwo, które przybywało na teren Rzeczypospolitej, jak również o greckie pochodzenie z powodu upadku Cesarstwa Bizantyjskiego, bo właśnie wówczas Grecy przybyli tutaj w większej liczbie i zdomowali się w bardzo wielu miastach Rzeczypospolitej, podobnie jak Ormianie. Do tych wszystkich argumentów, które znamy z ekspertyz, a które są bardzo przekonujące, proponuję dodawać w debacie publicznej, jeśli będą jakieś wątpliwości, przykład ormiański, bo on jest dosyć podobny do greckiego. Warto w związku z tym powiększyć listę mniejszości narodowych z dziewięciu do dziesięciu.

Przewodnicząca poseł Wanda Nowicka (Lewica):

Dziękuję, panie przewodniczący. To cenna uwaga.

Bardzo proszę. Pan przewodniczący Kostuś chciał coś dodać ad vocem, tak?

Poseł Tomasz Kostuś (KO) – spoza składu Komisji:

Tak, tytułem uzupełnienia. Dziękuję, pani przewodnicząca.

W szczególności chciałbym podziękować za zaangażowanie panu ministrowi Jarosławowi Sellinowi, bo to on jak gdyby był prekursorem tego pomysłu i rzeczywiście dużo w tym zakresie zrobił. Zapomniałem to powiedzieć, panie ministrze, za co przepraszam.

Bez wątpienia chciałbym podkreślić ponadpartyjny i ponadpolityczny charakter tej inicjatywy. Możemy się spierać w różnych kwestiach ideologicznych, politycznych, gospodarczych i społecznych, ale w tej sprawie zawsze mówiliśmy zgodnie ponad partyjnymi i politycznymi podziałami. Za tę zgodność też chciałbym podziękować.

Przewodnicząca poseł Wanda Nowicka (Lewica):

Bardzo dziękuję.

Do głosu mam zapisane dwie osoby, a widzę jeszcze trzecią. Teraz pan poseł Łukasz Ściebiorowski, członek Polsko-Greckiej Grupy Parlamentarnej. Potem pan profesor Dudra, który poprosił o głos, jak również pan poseł Rzepa, członek Komisji, który obecnie jest trzeci na mojej liście. Bardzo proszę, panie pośle Ściebiorowski.

Poseł Łukasz Ściebiorowski (KO) – spoza składu Komisji:

Dziękuję.

Pani przewodnicząca, szanowna Komisjo, szanowni goście, myślę, że sprawa wydaje się – można powiedzieć – oczywista, biorąc też pod uwagę przyjaźń i wzajemną życzliwość, która łączy nasze narody, czyli Polaków i Greków, co mocno widać, zwłaszcza kiedy przyjeżdżamy do Grecji, czy to turystycznie, czy nie, bo mieszka tam wielu Polaków, ale działa to także w drugą stronę. Grecy, którzy są u nas, to wspaniali obywatele. Mocno się już wrosli w polski krajobraz.

Cóż tu powiedzieć? Myślę, że prace powinny być zakończone sukcesem. Została tu już podkreślona pełna zgodność między poszczególnymi klubami.

Życzę, żeby państwo byli mniejszością i po prostu czuli się w Polsce u siebie, bo myślę, że to jest bardzo ważne. Dziękuję też za wielką życzliwość. Kilka razy odwiedzałem Grecję turystycznie, zawsze z wielkim entuzjazmem i radością. Chcielibyśmy, żeby Grecy tak samo czuli się w Polsce. Dziękuję bardzo.

Przewodnicząca poseł Wanda Nowicka (Lewica):

Dziękuję, panie pośle.

Głos zabierze teraz pan profesor Stefan Dudra. Bardzo proszę.

Dyrektor Instytutu Nauk o Polityce i Administracji Uniwersytetu Zielonogórskiego prof. dr hab. Stefan Dudra:

Szanowni państwo, pani przewodnicząca, dziękuję za udzielenie głosu. Bardzo króciutko chciałbym się tylko odwołać do swojej ekspertyzy z maja 2021 r., gdzie jednoznacznie wskazywałem na spełnienie wszystkich warunków. Pojawiły się wtedy głosy przeciwne moim argumentom. To była kwestia przerwania tożsamości Greków w okresie międzywojennym. Pozwoliłem sobie na dalsze badania dotyczące tego okresu. Stwierdziłem, że tożsamość de facto nie została przerwana, jeżeli w ogóle można mówić o przerwaniu tożsamości, ponieważ Grecy, chociaż w okresie międzywojennym nie posiadali własnych stowarzyszeń, to byli obecni. W latach 30. w czasie wizyty premiera Grecji na spotkaniu z nim pojawiła się duża kolonia grecka. Tak to określono w prasie, która o tym pisała. W swoich badaniach skupiłem się przede wszystkim na terenie Zgorzelca, bo oczywiście – tak jak stwierdzili moi przedmówcy – Grecy byli obecni na ziemiach polskich od średniowiecza, ale od 1916 r., kiedy pojawili się w Zgorzelcu, ta obecność jest już udokumentowana i nieprzerwana do dnia dzisiejszego. Dlatego też myślę, że – jak mówili moi przedmówcy – Grecy zasługują na wpisanie ich do ustawy o mniejszościach narodowych i etnicznych oraz o języku regionalnym jako kolejna mniejszość narodowa. Dziękuję bardzo.

Przewodnicząca poseł Wanda Nowicka (Lewica):

Bardzo dziękuję, panie profesorze, za to uzupełnienie. To rzeczywiście będzie istotne w naszych dalszych deliberacjach.

Proszę państwa, teraz głos zabierze pan poseł Jarosław Rzepa. Bardzo proszę.

Poseł Jarosław Rzepa (PSL-TD):

Dziękuję bardzo.

Pani przewodnicząca, szanowni goście, panie i panowie posłowie, przyłączam się również do podziękowań za to, że udało się wreszcie pokonać ostatnie przeszkody, co – mam nadzieję – pozwoli nam na sprawne procedowanie i rozszerzenie ustawy w konsensusie o mniejszość grecką.

Na podstawie swoich doświadczeń przywołam – nazwijmy ją w ten sposób – mniejszość policką i trudny los 3 tys. sierot na Pomorzu Zachodnim, z których ok. 500 zostało na naszym terenie. Muszę powiedzieć, że ci ludzie są bardzo zaangażowani w życie społeczne, ale też i gospodarcze, bo są bardzo aktywni gospodarczo. Bardzo dobrze też mówią o Polsce.

Szanowni państwo, mam nadzieję, że będziemy mogli szybko procedować, żeby to zakończyć sukcesem. Bardzo serdecznie dziękuję również za pozytywną energię w tym kierunku. Dziękuję bardzo.

Przewodnicząca poseł Wanda Nowicka (Lewica):

Dziękuję, panie pośle.

Głos zabierze teraz pan profesor Mirosław Dymarski. Bardzo proszę.

Kierownik Zakładu Historii Najnowszej i Ruchów Społecznych w Instytucie Politologii na Wydziale Nauk Społecznych Uniwersytetu Wrocławskiego prof. dr hab. Mirosław Dymarski:

Dziękuję bardzo.

Pani przewodnicząca, Wysoka Komisjo, chciałbym tylko krótko podkreślić, że w wyniku moich badań jednoznacznie wyszło, iż społeczność grecka zamieszkiwała Polskę od kilkuset lat. Odwołam się do głosu pana ministra Sellina. Mamy tutaj ewidentny przykład zaadaptowania się mniejszości w Rzeczpospolitej, podobnie jak Żydów w XIV w., za Kazimierza Wielkiego, a później Szkotów i Holendrów. Ta społeczność była aktywna przez kilkaset lat. Nie mam co do tego wątpliwości, że społeczność grecka w XX w. tylko wzmacnia tę grupę obecną w polskich dziejach i w polskiej tożsamości kulturowej przez kilka wieków. Oczywiście z pewnymi wahaniami, jeśli chodzi o udokumentowanie jej obecności, zważywszy na fakt, że Polski nie było przez 123 lata, więc nie prowadzono dokumentacji polskiej administracji. Nie mam jednak cienia wątpliwości, że ta ciągłość została zachowana.

Kluczowy punkt, który był punktem sporu na poprzednich posiedzeniach Komisji, moim zdaniem już nie należy do sporu, tylko jednoznacznie został wyeliminowany jako wątpliwość. Bardzo dziękuję za uwagę.

Przewodnicząca poseł Wanda Nowicka (Lewica):

Dziękuję bardzo, panie profesorze.

Nie mam już żadnych zgłoszeń. Nie padły też żadne pytania. Chyba że pani dyrektor Kownacka chciałaby coś dodać sama z siebie, ale rzeczywiście pytań nie było, więc jeśli nie...

W związku z tym cieszę się, że wszystkie głosy były bardzo pozytywne dla inicjatywy, którą Komisja na pewno podejmie w przyszłym roku. Myślę, że to będzie już w pierwszej połowie roku. Musimy po prostu napisać projekt ustawy. Mogę już zadeklarować, że kwestia uznania Greków za mniejszość na pewno pojawi się w naszym planie pracy na pierwsze półrocze i będzie dyskutowana. Ktoś wyraził tutaj zainteresowanie tym, żeby to był projekt komisyjny. Mam nadzieję, że uda nam się wypracować projekt komisyjny.

Zamykam w związku z tym ten punkt, jak i kolejny, bo łącznie zrealizowaliśmy dwa punkty.

Trzeci punkt obejmuje sprawy bieżące. Widzę, że zgłasza się pan poseł Włodzisław Giziński. Bardzo proszę.

Poseł Włodzisław Giziński (KO):

Pani przewodnicząca, szanowna Komisjo, w dniu 4 grudnia 2025 r. na posiedzeniu Grupy Parlamentarnej Polska-RPA przedstawiłem Jej Ekscelencji ambasador Republiki Południowej Afryki w Polsce swoje stanowisko w sprawie skandalicznych sytuacji, jakie miały miejsce w ostatnim czasie, a których – w cudzysłowie – bohaterami byli Grzegorz Braun i Janusz Waluś.

Waluś to imigrant i działacz afrykanerskiego ruchu oporu w RPA. W 1981 r. wyemigrował do RPA, a 5 lat później został południowoafrykańskim obywatelem. Związał się ze środowiskami nacjonalistycznymi i rasistowskimi, które walczyły o utrzymanie segregacji rasowej. Za dokonane w 1993 r. zwyrodniałe zabójstwo południowoafrykańskiego polityka Chrisa Haniego, bliskiego współpracownika Nelsona Mandeli, został przez sąd w RPA skazany na dożywocie. W 2016 r. sąd w Pretorii zadecydował, że Waluś może zostać warunkowo zwolniony z więzienia. Ostatecznie w wieku 70 lat opuścił on więzienie, w którym spędził 29 lat.

W grudniu 2024 r. Janusz Waluś wrócił do Polski, a w locie towarzyszył mu Grzegorz Braun. Kilka dni temu ogólnopolskie media upubliczniły skandaliczne zdjęcia ze stadionu Legii Warszawa, odległego zaledwie kilkaset metrów od gmachu polskiego parlamentu. Były to zdjęcia świadczące o bliskiej zażyłości Grzegorza Brauna i Janusza Walusia, zrobione w sektorze rodzinnym, gdzie obaj panowie chętnie fotografowali się z dziećmi i z szalikowcami z napisem „Śmierć wrogom ojczyzny”. Warto przypomnieć, że już we wrześniu tego roku na tzw. gniazdo Legii, czyli miejsce, z którego prowadzony jest doping, wciągnięto flagę z wizerunkiem Walusia i napisem „Stay strong brother”. Sam Waluś dziękował wtedy kibolom za wsparcie, a oni odpowiedzieli gromkimi brawami i skandowaniem jego nazwiska.

Po powrocie do Polski w swoim pierwszym wywiadzie, udzielonym dziennikarzowi Michałowi Zichlarzowi, Waluś m.in. powiedział, że gdyby jeszcze raz miał strzelić do Chrisa Haniego,

toby to zrobił. Natomiast 16 stycznia 2025 r. podczas rozmowy z Krzysztofem Stanowskim Waluś m.in. stwierdził, że biała rasa jest bardziej predysponowana do prawidłowej administracji. Przerażający jest fakt, że ten człowiek, morderca i prawicowy ekstremista, cieszy się dziś w Polsce wolnością i wspólnotą z Grzegorzem Braunem, antysemitą, ksenofobem i rasistą, do niedawna posłem na Sejm RP, a dzisiaj europosem z 10-procentowym poparciem społecznym.

Dnia 4 grudnia zapewniłem Jej Ekszelencję ambasador, że ta sytuacja budzi moje najgłębsze oburzenie i zawstydzenie. Proponuję, by Komisja przyjęła podobne stanowisko w celu powstrzymania narastającej w Polsce fali antysemityzmu, antyukraińskości, ksenofobii i rasizmu. Szanowni państwo, Auschwitz nie spadł z nieba. Nie możemy być obojętni. Dziękuję.

Przewodnicząca poseł Wanda Nowicka (Lewica):

Dziękuję, panie pośle.

Powiedziałabym, że jak najbardziej łączę się w zrozumieniu i w grozie z uwagi na te wydarzenia. To rzeczywiście przeraża. Niestety obawiam się, że to nie jest koniec tego typu aktów nienawiści i wielu innych fatalnych rzeczy, z którymi mierzymy się również w naszym społeczeństwie.

Co do stanowiska, to nie wiem, czy my tutaj... Chyba nie bardzo w tym momencie, bo jest nas mało, jeśli chodzi o członków Komisji. Czy ktoś z państwa byłby przeciwny temu, żeby Komisja wydała takie stanowisko? Jeśli nie, to w takim razie uznaję, że Komisja zgodziła się na stanowisko.

Panie pośle, bardzo dziękuję za kolejną inicjatywę, a przede wszystkim za wrażliwość na wszystkie okropne rzeczy, które również mają miejsce – poza innymi znakomitymi rzeczami, jakie w Polsce się dzieją.

Dziękuję państwu za udział w posiedzeniu Komisji. Życzę wszystkiego najlepszego w związku ze zbliżającymi się świętami i nowym rokiem. Do zobaczenia w przyszłym roku na kolejnych posiedzeniach. Dziękuję i do zobaczenia.